

PRI ŠATRĒJĒS

Muokytuos. Kraštuotyrininks. Žmuogos, katros ikūrē moziejo Akmenēs rajuona Tučīū, Telšiū rajuona Gaulienū ir Loukēs muokykluos, 1979-1986 metaas vaduovava Žemaitiū "Alkas" moziejou. Tuoki trumpa būtom Andriusevičias Juona charakteristika.

— Gēmiau poikiuos Tauragnū apylinkies (Utenuos rajuons). Anuos ne mažiau poikēs kaap ir Telšiū. Aukštaitis aš, bet... (kuoks sota-pēms!) tieviškis aš toriejau pravardē Žemaitis. Gyvenēms teep jau sosēkluostē, ka va jau 50 metu aš gyveno Žemaitējuo. Tēkro Žemaitio nepasēdāniau, bet jau mona duktie ir anūkelē savē vadēn Žemaitiem... Čē gēmē ir auga anuos. Vēina dar ir Žemaitiū "Alkas" moziejou dērb, pasakuo J. Andriusevičios. Per tēik metu ir Žemaitēškaa neprastaa pramuokau, bet...

— Per daug ana graži, ka gālietomi, geraa anuos nemuokiedams, dārkytē,— saka Juons.

Kaap tēn bebūtom teep, vuo Žemaitējē — ne gimtēnē. Taa išk kor ta milē anaa, tas dēdēlis nuors iduomautēis anuos istuorējē, žmuoniū lēkēmaas?

— Šaknys nepaleid,— išsitar Juons.

Auga ons inteligēntu šeimuo. Tievš Smetuonas laikaas dērba pasienē puolicējuo, dalyvava Klaipiedas krašta sokēlēmē. Tumet ons daa vēsaa jauns bova. Andriusevičiū gēminie vēsumet kultūras reekalaa bova aukštāiu vēskuo. Juona senelēs bruolis — Tilvytis Teofilis. Tievša bruolis — žēnuoms rašytuos Andriušis (Andriusevičios) Pulgis. Ons 1944 metaas emigrava iš Lietuovuos, daug metu gyvena ir kūrē Australējuo. Mērē 1970 metaas, palaiduots Adelaidie.

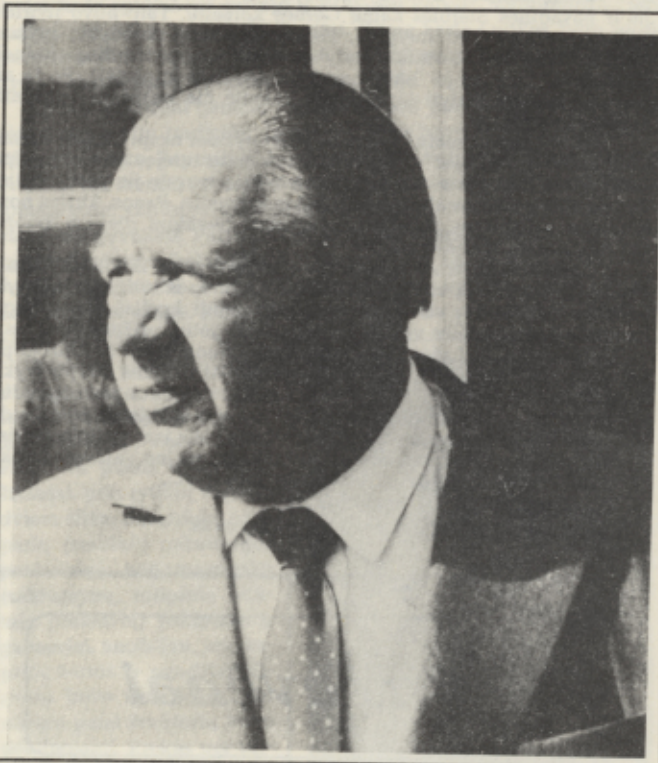
Bet... Ne anū nuopelnaas guven J. Andriusevičios. Jau daug metu kaap ons nebēdērb Gaulienū muokykluo, vuo apylinkēs kraštuotyras moziejos čē tebie. Čē — Gaulienūs ir Loukie sorinkētē eksponataa. Retaa kor kētame kaimē šēndēin tuoki moziejo bepamatysi. Prīveiz anou Gaulienū pradiuos muokyklas vediejē V. Šiaulienē. Muziejelis — ontramē muokyklas aukštē, tvarkingis, ekspozicijēs iškalbingas. Čē ir lonkytuojū registracijēs, atsēlēipēmu kninga. Tik ka yrašu paskotēnees metaas anuo ne tēik jau daug. Bieda ta, ka Gaulienaa, anū moziejos lig pat šiuol nier itrauktis i ekskursēju maršrutus, nuors vēsaa šalēp gyvenvietēs — turistu žēima - vasara lonkuoms garsiesis Šatrējēs kalns. Pats kalns vēs daugiau tvarkuoms. Preitu metu pabai-guo išasfaltouts ir pri anuo vedous kels, tvuora ožverta, ka mašinas artēi kalna neprivažioutom, pašlaitiū neišvažinietom. Irēngta i mašinu stuoviejēma aikštēlē. Trūkst tik konkretiuos inpuormacijēs aple pati kalna. Anuos pakankamaa Gaulienū moziejou, bet ka pri Šatrējēs ni ruodykliū nier, kaap i tou moziejo pakliūtē.

Gaulienams tuoks moziejos — dēdēlē vertybē, tik ka ne vēsē tou sopront. Mažēisēms gaulienēškems tuokē torta daug kas gal pavydiētē: vēsa gimtuojē krašta istuorējē, ekspozataa, katrēi pasakuo aple anou, pu ronka. Yr pasiūlymu iškeltē Gaulienū moziejo i apylin-kēs cēntra Upynuo, bet... Muziejos — Gaulienū kaima torts. Tebieg gyvs ir anuo ikūries, vuo ons aple Upyna nikumet ir negalvuojē — ne tou tēklo ir ekspozataa bova renkamē. Anēi nieka bēndra so Upyna netor. Muziejos šalēp Šatrējēs. Tēn ir torietom vēsa laika būtē.

J. Andriosevičios kūrē ne tik moziejus. Gyvendams Žemaitējuo, sorinka kalnus duokumēntu, ožrašē šimtus žmuoniū pasakuojēmu aple mūsā krašta. Dalēs anū jau bova skelbta spauduo, dalēs dar tebgol ēr teblauk sava eilies.

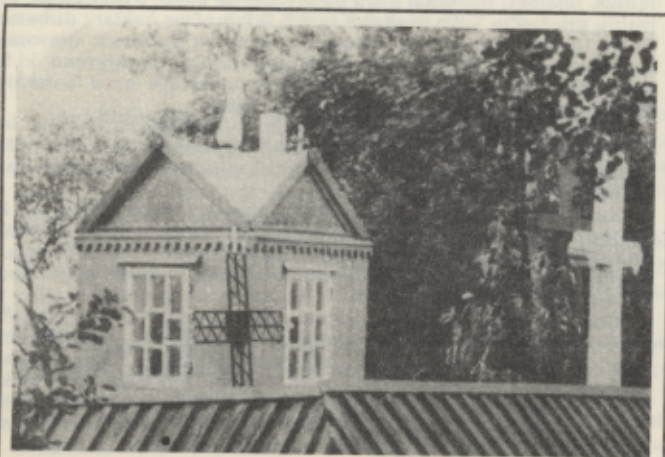
Mūsā žornala skaitytuojus J. Andriusevičios šy karta kvēit i ke-liuonē, pavažioutē iš Telšiū pri Šatrējēs kalna, aplonkytē šiuos apy-linkies garsi Garbēs kalnieli, senouji Bēržuvienu dvara ir juomarkaas onkstiaū garsiejusi Loukēs miestielī.

ŽELVYTĒ DANGUOLĒ

ANDRIUSEVIČIOS JUONS

Garbēs kalnelis

GARBĒS KALNELIO KOPLYČIA

Kelaujantiems i Luokē ar prie garsiojo Šatrijos kalno, derētū pakeliui stabtelēti keletā kartū, pasidomēti ir kitomis šio kampelio gar-senybėmis. Papasakosiu apie vienā iš jū.

Dar neprivažiavus Rudupiū kaimo, kairēje asfaltuoto (vadinamo naujuoju) kelio pusēje, stūkso nedidelis kalnelis, apaugęs vešliais beržais ir krūmais ir todēl iš pirmo žvilgsnio lyg ir niekuo neišsiskiriantis iš visos vaizdingos aplinkos. Gal tik pastabesnē pravažiuojan-čiojo akis užkliuva už arčiau kelio esančio pilko cementinio stulpe-lio, nurodančio, kad čia esąs kultūros bei istorijos paminklas — alka-kalnis.

Anksčiau, kai senasis vieškelis ējo kita kalnelio puse, jau iš tolo buvo matoma kalvos viršuje esanti koplytėlē, aptverta masyvia akme-nų tvorele, parimę kryžiai. Visa tai tebēra ir dabar. Kryžių pristatyta daugiau ir gražesniū, koplytėlē irgi atnaujinta ir papuošta. Gaila tik, kad joje nebēra jau net nežinia kada dingusių liaudies meno kūriniiū — garsiiū vietos dievdirbiū drožinētū skulptūrēliū, žemaičių *pon-dievallais* vadinamū...

Šiā vietā žmonēs vadina *Garbēs kalneliu*. Vietiniū žmoniū gyvenime ji reikšminga nuo seno. Pagonybēs laikais žemaičiai čia aukojo aukas seniesiems savo dievams, prašē jū maloniū. Būta čia ir keisto papročio — aukai ar apžadui atnešti ant kalnelio akmenį. Nešdavo juos vyrai ir moterys, jaunos merginos ir paliegē seniai —

(Nukelta | 22 psl.)